

Offensief van Teylingen

Harry Groen – nieuwe voorzitter Pact:

“Greenport steviger op de kaart zetten”

Harry Groen, burgemeester van Noordwijk, is sinds deze zomer voorzitter van de Stuurgroep Pact van Teylingen. “Het Pact gaat een spannende periode tegemoet. Iedereen beseft dat we een doorstart moeten maken, de regio en de Greenport moeten in een hogere versnelling verder.”

Vrijdag 20 oktober hebben de partijen die betrokken zijn bij het Pact en de Greenport tijdens een bijeenkomst in de Witte Raaf besloten dat de Greenport beter op de kaart moet worden gezet. Groen: “We hebben gekozen voor een tweesporenbeleid. Vanuit de regio zullen Jos Wienen, Jaap de Mol (Flora Rijsburg, red.) en ik invulling geven aan de organisatiestructuur van het Pact en de Greenport om het bollen- en bloemencluster robuuster neer te zetten. Daarnaast zullen zes wethouders van de bollengemeenten op politiek gebied het voortouw nemen en de politiek gaan aansturen. We willen op 1 december met onze plannen naar buiten treden. We realiseren ons dat we de afgelopen jaren te conserverend bezig zijn geweest. We moeten de sluier die rond het groene cluster hangt wegnemen en de economische rol die de sector speelt veel meer voor het voetlicht brengen. Probleem is dat er nog te veel wordt gekeken naar die paar weken in het voorjaar dat de bollenvelden in bloei staan. Maar het gaat om een hele bedrijfstak waartoe ook onderzoeksinstituten, handelsbedrijven en transportondernemingen behoren. Jaarlijks worden er meer dan 500 miljoen bollen naar de VS en Japan geëxporteerd, dat illustreert het economische belang van het bollen- en bloe-

Harry Groen: “Bedrijfsleven en politiek zijn het in beginsel met elkaar eens.”

mencomplex voor de regio. Als we die betekenis weten te versterken, dan hebben we argumenten in huis om de open ruimte te behouden. Die argumenten zijn nu nog te weinig toegankelijk, maar Arcadis gaat dat voor ons allemaal nog een keer narekenen.” De voorzitter wil wat dat betreft een voorbeeld nemen aan Schiphol. “Schiphol zegt altijd dat het werk biedt aan 30.000 mensen, en dat daarnaast ook nog eens 60.000 bij andere bedrijven afhankelijk zijn van de luchthaven. Zo moeten wij ons ook profileren en daar gaan we aan werken.”

Ruimte

“Natuurlijk zal de regio moeten bijdragen aan het vinden van ruimte voor woningbouw. Daar zie ik best

wel ruimte voor. Er zijn nog voldoende mogelijkheden binnen bestaande kernen. Ik denk vooral aan Leiden, waar via herstructurering van bestaande ruimte nog genoeg nieuwe woningen kunnen worden gebouwd. Maar ook in Noordwijk zie ik wat dat betreft nog mogelijkheden. En als 2500 hectare bollengrond een absoluut gegeven is, dan zal je dat via compensatie moeten behouden. Daarbij denk ik aan het groene gebied, en wellicht ook aan het glas – maar ik realiseer me wel dat dit weer belangrijk kan zijn voor Flora Rijsburg.”

Volgens Groen ziet de politiek zich gesteund door het bedrijfsleven: bedrijfsleven en politiek zijn het in beginsel met elkaar eens. “Hoe de zaak precies moet worden ingevuld, daar kunnen nog wat meningsverschillen over bestaan. Maar het is een groot winstpunt dat het bedrijfsleven is overengekomen om naar de politiek toe met één mond te praten.”

Gevarieerd

Hoe ziet Groen de regio over tien jaar? “Een regio met een meer gevarieerd bollenareaal en efficiënter gebruik van de ruimte door ruilverkaveling. Vrijkomende percelen moeten bestemd worden zowel voor nieuwe topbebauwing als voor huizen voor de eigen inwoners. En persoonlijk zou ik het een triomf vinden als we in 2010 een begin kunnen maken met het verwijderen van de vele afschuwelijke bedrijfsgebouwen die de regio nu nog ontsieren.”

In dit nummer:

“Structuur- en kwaliteitsverbetering in de streek is onontkoombaar” 2

Groeiende vraag bij ondernemers naar ondersteuning 2

Masterplan voor landgoed Keukenhof medio 2007 gereed 3

Ateliers toekomst Bollenstreek 3

Wandelen tussen de bollen? 3

“Bollenstreek heeft nieuw zelfbewustzijn nodig” 4

Greenport Duin- en Bollenstreek volop in beweging 4

Doelen van het Offensief van Teylingen zijn een vitaal bollencomplex en een fraai landschap. Daarbij is gekozen voor een kleinschalige gebieds- of bedrijfsgerichte aanpak. In deze ‘modules’ moeten eigenaren, gebruikers, overheden, bedrijfsleven en belangenorganisaties komen tot concrete afspraken, waarvan de bedrijven in de greenport en het landschap beter worden.

Mart Duineveld, veehouder in Lisse:

“Structuur- en kwaliteitsverbetering in de streek is onontkoombaar”

“Er is best toekomst voor de veehouderijen in de Duin- en Bollenstreek. Voorwaarde daarvoor is wel dat veehouders ook op de lange termijn over voldoende ruimte kunnen beschikken om hun bedrijven efficiënt en winstgevend te exploiteren. Een grootschalige structuur- en kwaliteitsverbetering van de streek is hiervoor onontkoombaar.”

Dat zegt Mart Duineveld, veehouder in Lisse, en als waarnemend voorzitter van LTO Noord afdeling Duin- en Bollenstreek nauw betrokken bij het *Agrarische structuuronderzoek Veehouderijen Duin- en Bollenstreek*. Rond deze tijd bezoeken onderzoekers van LTO Noord Projecten de 35 veehouderijen in de streek om de mening van veehouders te peilen over de toekomst van hun bedrijf en suggesties te vernemen over mogelijke structuurverbeteringen. Dat het tot verbeteringen moet komen, is wat Duineveld betreft volkomen duidelijk. “Er zitten in de Duin- en Bollenstreek veel jonge boeren, die de afgelopen jaren flink hebben geïnvesteerd. Nu door de mondialisering de winsten onder druk staan, moeten we steeds efficiënter werken. Schaalvergroting zit er niet in. Daarvoor is onvoldoende ruimte. Dat betekent dat we een kwaliteitsslag moeten maken,” aldus de veehouder, die met zijn broer een bedrijf van 190 melkkoeien en 160 vleeskoeien exploiteert in de Rooversbroek- en Poelpolder in Lisse.

“Het grondbezit van veel bedrijven is versnipperd over de streek,” zegt Duineveld. “Op ons bedrijf is dat al niet veel anders. Wij hebben voor onze veestapel 110 ha in gebruik, maar daarvan ligt maar 18 ha bij het bedrijf in Lisse. De overige percelen liggen elders in Lisse en in Sassenheim en Voorhout. Dat betekent dat we veel heen en weer moeten rijden. Structuurverbetering en concentratie van bedrijven betekent ongetwijfeld dat andere bedrijven concessies moeten doen. Maar als men er de voordelen van inziet, zullen veehouders en ook bollentelers best bereid zijn om er aan mee te werken. Er is bij de ondernemers in de streek voldoende creativiteit om tot goede oplossingen te komen.”

De druk op de weidegrond is groot, erkent ook Duineveld. Niet alleen voor woningbouw en bedrijventerreinen, maar

Mart Duineveld: “We moeten steeds efficiënter werken.”

ook voor bollenteelt. De aanwijzing tot Greenport heeft het probleem alleen maar urgenter gemaakt. “Het lijkt er wel eens op dat wij als veehouders alle functies over ons heen krijgen,” zegt de veehouder. “Dat kan natuurlijk niet eindeloos zo

doorgaan, want daarmee hol je de sector volkomen uit. Veehouders in de Duin- en Bollenstreek hebben vooral behoefte aan planologische rust. Ondernemers willen verder. Die hebben niets aan de planologische proefballonnetjes die telkens weer worden opgelaten. Als er duidelijkheid is waar men in de toekomst naartoe wil met onze streek, kunnen veehouders in alle rust naar mogelijkheden kijken om hun bedrijf verder uit te bouwen.”

Duineveld sluit overigens niet uit dat de structuurverbetering in de streek voor sommige veehouders aanleiding zal zijn het bedrijf stop te zetten of naar elders te verplaatsen. “Maar ik hoop dat de afname van het aantal bedrijven beperkt blijft. Als veel bedrijven de deuren sluiten, worden we minder interessant voor toeleveranciers en afnemers. In dat geval vrees ik voor de toekomst van de sector als geheel.”

Eind dit jaar is het resultaat van de “keukentafelgesprekken” met de veehouders gereed. Kort daarop wordt het gepresenteerd. “We zullen het onderzoek eerst intern bespreken,” zegt Duineveld. “Het zou vreemd zijn als ondernemers het resultaat uit de krant moeten lezen. Bovendien willen we voorkomen dat vertrouwelijke bedrijfsgegevens herkenbaar in het rapport worden opgenomen.”

Groeiende vraag bij ondernemers naar ondersteuning

Op dit moment hebben 28 ondernemers in de Bollenstreek aangeklopt bij het Projectbureau Offensief van Teylingen voor advies en ondersteuning bij hun bedrijfsplannen. Bollentelers en exporteurs, glastuinders en veehouders vinden hun weg, vaak via tussenpersonen zoals makelaars, om de haalbaarheid van hun toekomstplannen eerst te bespreken met gebiedsontwikkelaar Piet Jan Visser voordat contact wordt gezocht met de betrokken gemeente. Ook de gemeenten vragen regelmatig advies bij de gebiedsontwikkelaar hoe om te gaan met bedrijfsplannen van ondernemers. Het kan daarbij gaan om bedrijfsuitbreiding, bedrijfsverplaatsing of bedrijfsbeëindiging. Rode draad van al deze plannen is dat het bestemmingsplan van de gemeente zou moeten worden aangepast om het bedrijfsplan mogelijk te maken. Telkens is daarbij dus de vraag aan de orde of een bedrijfsplan wel of niet past in het ruimtelijke beleid voor de streek. Met name de landschappelijke consequenties van een bedrijfsplan zijn belangrijk. Pratend en schakelend tussen ondernemer en gemeente kan de gebiedsontwikkelaar een creatieve rol vervullen om bedrijfsplannen waarin goed rekening is gehouden met de bedrijfsomgeving tot slagen te brengen. De indruk is dat er evenveel groeiende bedrijven als stoppende bedrijven zijn die goed gebruik kunnen maken van de kennis van de gebiedsontwikkelaar om hun toekomstplannen werkelijkheid te laten worden.

Meer informatie bij gebiedsontwikkelaar Piet Jan Visser, tel. 06 - 51 53 30 63

Masterplan voor landgoed Keukenhof medio 2007 gereed

Een projectgroep van vertegenwoordigers van lokale en regionale overheden, het Zuid-Hollands Landschap en andere betrokkenen gaat de komende maanden aan de slag met een masterplan voor de ontwikkeling van het landgoed Keukenhof. Dit plan moet een oplossing bieden voor een grootscheepse opknappbeurt en een duurzame exploitatie van het landgoed, dat zijn bekendheid vooral ontleent aan de jaarlijkse bloemententoonstelling. Het plan moet medio 2007 gereed zijn.

Als we het landgoed Keukenhof weer in de oude glorie willen terugbrengen, dan is daar een bedrag van minimaal 15 miljoen euro voor nodig. Dat houdt in dat we voor de jaarlijkse exploitatie een bedrag van ruim 1 miljoen euro tekortkomen." Dat zegt Herman Hollander, voorzitter van de Stichting Kasteel Keukenhof en belast met het dagelijks beheer. "De verhuur van de grond aan de bloemententoonstelling Keukenhof, de pacht van enkele bollenvelden en weilanden en de catering van kasteel en koetshuis leveren ons weliswaar geld op, maar dat is bij lange na niet voldoende om het landgoed duurzaam in stand te houden. Toen onze stichting in 2003 eigenaar werd van het landgoed, kregen we 230 ha grond en 17 rijksmonumenten in bezit, maar niet het geld om alles in stand te houden. Er was helaas veel achterstallig onderhoud."

Hollander: "Via een Raad van Advies, onder voorzitterschap van Commissaris van de Koningin Jan Franssen, kwam de stichting in contact met stedenbouwkundige en landschapsarchitect Riek Bakker, die een strategie opstelde waarbij de financiering werd gehaald uit het bouwen van enkele tientallen woningen. Dat bleek echter voor de betrokken partijen niet aanvaardbaar. Daarna is besloten om gezamenlijk een plan uit te werken waarin iedereen zich wel zou kunnen vinden. Dat heeft geleid tot oprichting van de Stuurgroep Keukenhof 2025, met vertegenwoordigers van onze stichting, de stichting Internationale Bloemententoonstelling, de gemeente Lisse, regio Holland Rijnland (Pact van Teylingen) en het Zuid-Hollands Landschap. Een projectgroep is nu belast met het uitwerken van de plannen. Onze stichting heeft deze stuurgroep daarvoor een mandaat verleend."

Modules

Het masterplan moet vooral duidelijk maken hoe de kosten van de revitalisatie en exploitatie van het landgoed kunnen worden terugverdiend. Hollander: "We hebben het plan in diverse modules verdeeld, waarvan de verbetering van de toeristische mogelijkheden de belangrijkste is. Zo denken we aan een nieuw bezoekerscentrum aan de oostkant van de bloemententoonstelling in samenwerking met Panorama Tulipland, museum de Zwarte Tulp en de

Herman Hollander: "We streven naar een optimaal resultaat."

regionale VVV. Verder willen we meer bezoekers trekken met bijzondere evenementen en tentoonstellingen. Andere modules van het plan zijn het aanpassen van de infrastructuur, het opwekken van groene stroom met hout uit de 70 ha productiebossen op het landgoed, het vergroten van het bezoek aan de buitenplaats, natuurontwikkeling en, als het echt niet anders kan, de bouw van enkele 'residentiële' woningen. We willen in elk geval een FES-subsidie aanvragen. Als dat lukt, maakt dat de uitvoering van onze plannen een stuk eenvoudiger."

Hollander is vol vertrouwen over de uitkomsten van het masterplan. "Tijdens een bijeenkomst medio oktober hebben alle partijen uitgesproken dat ze streven naar een optimaal resultaat. Honderd procent is wellicht niet haalbaar, maar we gaan voor een plan waarin iedereen zich kan vinden. Landgoed Keukenhof is te mooi om het te laten verdwijnen of ten prooi te laten vallen aan projectontwikkelaars. Als wij er in slagen een werkbare methode van gebiedsontwikkeling op de rails te zetten, kan dat wellicht nog een voorbeeld zijn voor andere Nederlandse landgoederen."

Ateliers toekomst Bollenstreek

BVR adviseurs organiseerde op 16 oktober het startatelier voor de Greenport Bollenstreek. Samen met bedrijfsleven, gemeenten, provincie, waterschap en natuurorganisaties bekeek BVR de ruimtelijke problemen. BVR deed dit ook al voor de As Leiden-Katwijk. Na deze startsessie volgen de komende maanden meer gebiedsateliers. Zij moeten bijdragen aan de omschrijving en verbeelding van de herstructurering van het bollen- en glastuinbouwgebied tussen Katwijk en Hillegom en tevens input leveren voor de nieuwe Regionale Structuurvisie Duin- en Bollenstreek.

Wandelen tussen de bollen?

Landschapsbeheer Zuid-Holland maakt in opdracht van Holland Rijnland een digitale basiskaart voor wandelen: bestaande routes, maar ook minder bekende routes en gewenste routes. Idee is om vanuit wandelknooppunten Keukenhof en de Noordwijkse duinen de Bollenstreek verder in te kunnen wandelen. De kaart is eind 2006 gereed. Daarna kan de regio keuzes maken welke paden met voorrang aangelegd moeten worden.

Alfons Morssink,
Noordwijkerhout

**“Bollenstreek
heeft nieuw
zelfbewustzijn
nodig”**

Sinds april 2006 is Alfons Morssink (VVD) wethouder voor onder andere Financiën, Economie en Ruimtelijke Ordening in Noordwijkerhout. Daarmee is hij nauw betrokken bij alle onderwerpen die te maken hebben met het Pact van Teylingen en de Greenport.

“Mijn portefeuille omvat zestig procent van alle bestuursta-ken in Noordwijkerhout. Dit is mijn eerste openbare functie. De VVD heeft mij een jaar geleden gevraagd om wethouder te worden. Ik heb veel ervaring in het bedrijfsleven. Ik heb de laatste vijftien jaar zelf diverse bedrijven gehad en heb nu nog een uitzendbureau. Daarnaast heb ik talloze bestuurs-functies vervuld, onder andere in de VVD.”

U pleit sterk voor een nieuw elan in de Bollenstreek. Waarom?

“Het Pact van Teylingen is opgezet vanuit het defensief. Men was bang dat er een bollenstad zou komen. Vanuit zo’n standpunt is het moeilijk opereren. Je moet jezelf telkens verdedigen. Het is ook een kwetsbare positie. Als een hond ziet dat je bang bent, dan bijt ‘ie. De Greenport is een godsgeschenk voor de Bollenstreek. We hebben nu een zelfde positie als de mainports Schiphol en Rotterdam. Dat vraagt van ons een nieuw zelfbewustzijn. Niet meer reage-ren uit angst, maar een dusdanig economisch beleid voe-ren dat niemand het nog in zijn hoofd zal halen om hier een bollenstad te bouwen. Ik bekijk de zaak niet alleen als wethouder maar ook als ondernemer. We moeten een dui-delijke visie hebben en daarmee aan de slag gaan. ‘Credo, dum pugno’ is mijn motto: ik geloof erin en strijd ervoor. Wij hebben onlangs voorgesteld dat de zes wethouders uit de Bollenstreekgemeenten en het bedrijfsleven samen aan de slag gaan om de Greenport gestalte te geven. Daarbij wil ik het bedrijfsleven een belangrijk aandeel geven.”

U wilt het plan Delfweg aanpassen. Waarom?

“Het plan Delfweg is een concreet plan om een bestaande be-drijfssterreinlocatie uit te breiden en in te zetten als agrarisch bedrijventerrein. Daar hoort ook woningbouw en groene inpas-sing bij. Tegelijk zie ik ontwikkelingen in de sector, die ik bij de planontwikkeling wil betrekken. De branche-organisatie Anthos heeft bijvoorbeeld een onderzoek gehouden waaruit blijkt dat het ruimteprobleem van de bollenbedrijven efficiënter is op te lossen door een verspreide toewijzing. Ik wil bekijken of je aan de Delfweg bollengrond kunt besparen door elders grond effi-ciënter te gebruiken. Als we per saldo 4 à 5 hectare bollengrond winnen is dat heel mooi. Ik wil dus het project Delfweg in het bredere kader zetten van de ontwikkeling van de sector en als dat kan het plan zo aanpassen dat het beter tegemoet komt aan de behoefte. Ik moet geen plan dat verouderd is voor het start.”

Greenport Duin- en Bollenstreek volop in beweging

Holland Rijnland werkt samen met Hou het Bloeiend aan de Greenport Duin- en Bollenstreek. Jos Wiene, Jaap de Mol en Harry Groen nemen hierin het voortouw. Vanuit Hou het Bloeiend coördineert Peter Meijer de greenporttaken, voor Holland Rijnland Frank Zaalberg.

Peter Meijer (l.) van de Kamer van Koophandel en Frank Zaalberg van Holland Rijnland.

Begin 2006 maakte Ecorys een analyse en een programma voor de greenport. Hoofdthema in het greenportprogramma is de herstructurering van de Bollenstreek. De streek zal de komende decenia verder doorgroeien tot een krachtig centrumgebied voor de bollenteelt. Ook de glastuinbouw en het toerisme zijn belangrijke pijlers van de greenport.

Hou het Bloeiend heeft Arcadis opdracht gegeven de greenport verder met cijfers te onderbouwen, en leemten in kennis te vul-len. Holland Rijnland organiseert samen met ontwerp bureau BVR gebiedsateliers voor het bollenge-bied, vergelijkbaar met de werk-wijze in de As Leiden-Katwijk. Op 16 oktober was het startatelier. Later dit najaar volgen ateliers om enkele sleutelonderwerpen van de greenport te verdiepen. De Greenport Duin- en Bollenstreek

is nog in de race voor de zogeheten FES-gelden (aardgasbaten) van het Rijk. Bij voldoende onderbouwing van de projecten zou er zo’n € 7,6 miljoen vrijkomen voor de herstructurering van glastuinbouwge-bied Trappenberg (Rijnsburg), voor het agrarisch bedrijventerrein Delfweg (Noordwijkerhout) en voor ondersteuning van de proceskosten van de greenport. Minister Veerman van LNV brengt deze FES-aanvraag in het Kabinet in. Gezamenlijk vraagt hij € 45 miljoen voor de vijf greenports in Nederland. In het voorjaar 2007 valt hierover een de-finitief besluit.

Nadere informatie

Peter Meijer van de Kamer van Koophandel, pmeijer@leiden.kvk.nl. Frank Zaalberg van Holland Rijnland, fzaalberg@hollandrijnland.net. Internet: www.hollandrijnland.net, > ruimte > greenport

In januari 2007 verschijnt een speciale nieuwsbrief voor de Greenport Duin- en Bollenstreek, met veel informatie over de uitvoering van dit cruciale project en interviews met mensen die veel met de Greenport te maken hebben. Hou het Bloeiend en Holland Rijnland brengen deze nieuwsbrief gezamenlijk uit.